

Cíl:

mluvit o tabuizovaných tématech jako je antikoncepce, potraty, sexualita, osobní rozhodování, politicky kontroverzní témata

/ Úkol: Antikoncepce, potraty, rozhodování – dříve a dnes

Příprava:

- Připravte a vytiskněte dětem podklady. Úkoly do hodin jsou rozděleny na menší celky („kartičky“) s tématy Příběh Věry, Rozhodování, Tabu témata a Politika. Podle svého uvážení, zaměření výuky či časových možností je můžete kombinovat či některé z témat vynechat.
- Vytiskněte či dětem připravte odkaz s informacemi o Potratech a Antikoncepci z platformy a časovou osu se zobrazením příběhu Věry K.
- Nastiňte, o jaký příběh se jedná: Paní Věry K., která se narodila v r. 1956, stala se houslistkou a ve svém vyprávění nám ukazuje i velice osobní aspekty života za socialismu. Úryvek, který žáci uslyší, se odehrává v r. 1982.
- Pusťte žákům vcelku kapitola 3. příběhu Věra K. V případě potřeby se vraťte k jednotlivým úryvkům.

Pracovní list a faktografické informace rozdejte/předejte v odkaze žákům a žákyním.

/ Příběh Věry K.

Cílem práce je navození tématu skrze příběh a historický vývoj. Žáci a žákyně si také uvědomí prolínání osobní zkušenosti s širším historickým vývojem a faktografickými informacemi.

Poslechněte si část příběhu, ve kterém paní Věra mluví o svém intimním životě (kapitola 3).

- 1) Děti v této části reflektují, co v příběhu slyší. Volné vypisování témat ze strany žáků může být vodítkem pro vyučujícího, kterým směrem ubírat toto poměrně citlivé téma.
- 2) Porovnáním osobního vyprávění s obecnějšími fakty pracují děti s informacemi na více úrovních. Mohou subjektivní prožitek zasadit do kontextu a uvědomit si, že i témata jako antikoncepce či potrat mají svůj historický vývoj, u nás i jinde.

Časová osa obsahuje vedle významných milníků „velkých dějin“ i data související s ženskou či rodinnou otázkou. Právě s nimi se dá v tomto příběhu dobře pracovat. Lze z nich vyčíst postupné rozšiřování mateřské dovolené, liberalizaci potratového práva a postupné přenesení rozhodnutí na ženu samotnou či postupně různé možnosti a dostupnost antikoncepce.

/ Rozhodování

Cílem kartičky je, aby si žáci a žákyně uvědomili, že i jejich vlastní životy obsahují mnohá dilemata a rozhodnutí, která pro ně mohou mít subjektivně velkou až fatální důležitost, a že při jejich řešení na ně mají vliv různé strany a argumenty. Každý je jiná osobnost a uvědomění si pozadí vlastních rozhodnutí je důležitým krokem k sebepoznání a práci s vlastními rozhodovacími procesy.

- 1) a 2) Děti se nejprve podívají na rozhodovací proces paní Věry a pokusí se jej rozebrat na argumenty a jejich původce
- 3) a 4) Děti reflektují a objektivizují vlastní rozhodovací proces, vlastní osobnost.

Cílem seřazení toho, co na ně má vliv NENÍ škálování, co je lepší a horší. Má vést k sebeuvědomění, pokud je otevřená atmosféra, pak k debatě mezi žáky a formulaci příčin a dopadů jednotlivých vlivů (např. rodina je pro mě důležitá, protože v ní žiju a chci mít dobré vztahy, ale může mě zase svazovat, protože jsem jiný než rodiče...).

Na závěr je také možné řešit, zda jsou tyto faktory v průběhu života neměnné či proměnlivé a co na ně může mít vliv (osobnostní rysy, osamostatnění se, příslušnost k náboženské či jiné skupině...).

/ Tabu nebo běžné téma?

Jde spíše o „diskuzní“ kartičku, jejímž cílem je podnítit žáky a žákyně k reflexi citlivých témat, která byla či stále jsou tabu. Jakým způsobem to, že se o nich ne/mluví ovlivňuje konkrétní zacházení s jedinci (např. tabuizace menstruace vede ke špatnému povědomí o hygieně, nemocem, diskriminaci žen atd.). Dále se zamýšlí nad tím, co tabu boří (osvěta, reklama, provokace a posouvání hranic ze strany mladší generace atd.), jak na to společnost reaguje a komu to může vadit či naopak pomoci.

/ Osobní věc či politika

V dnešní době se mnohá témata vrací do veřejné diskuze a politiky – jmenovitě právě třeba právo na potrat, ale i otázka sexuálních menšin, rasismu, feminismu ad. Cílem kartičky je umožnit žákům a žákyním prostor k diskuzi a poskytnout jim širší perspektivu na problémy, které jsou dnes předkládány často černobíle a zkratkovitě.

- 1) Dle možností a zájmu žáků a žákyně či vyučujícího je možné diskutovat situaci v USA, Polsku, Maďarsku atd. Všechny tyto země mají svůj rozdílný vývoj historický, ale i jiné kulturní zázemí, které nelze opomíjet (rozdílný postoj k hodnotám svobody u liberálů či konzervativců, vliv církve ve státě, postoj k vědě, populismus...)
- 2) I tato témata se mohou lišit geograficky, zatímco některé lokality se budou vyrovnávat se svým postkolonialismem a rasovými otázkami, jiné řeší intenzivněji otázku rovnosti žen či právní ukotvení postavení sexuálních menšin, další pak propojení církve a státu atd. Jde o širokou a těžko uchopitelnou paletu témat, lze otevřít otázku zdrojů informací, ale opět i širšího kontextu historického, kulturního či vzájemné propojení těchto otázek s politikou, populismem atd.
- 3) Tato otázka vede k uvědomění si, že cíle a normalita jednotlivých státních zřízení se liší. Zatímco demokracie garantuje rovná práva a její vysokou hodnotou je svoboda a individualismus (ochrana individuality před společností), totalitní či náboženské režimy intervnují i do osobní sféry lidí za účelem jejich kontroly, normalizace a určité stabilizace společnosti za účelem vyššího cíle pro společnost (ochrana společnosti před individualitou). Např. ale některá domorodá kmenová zřízení jsou dokladem různorodosti požadavků na společenskou hierarchii, uspořádání rodiny, toho, co je ne/akceptovatelné, což se mnohdy liší od našich představ ne/normálního.

